

Seadus ja Kohus.

Digusteadline ajakiri.

Ilmus üks kord kuus.

Toimetus ja talitus Tallinnas,

S. Turul nr. 16, raekoja vastas.

Segew toimetaja: wannutatud advokat **M. Pung.**

Segewa toimetaja kirjade aadress: Ревель, Wana Posti uul. nr. 2.

№ 1 (6)

Juuni.

1912.

Wäljawõtted uuest wäteenistuse seadusest.

I. Sellekohaste Wäteenistuse seaduse paragrafide (Seadustekogu, 4. köide, 1897 a. wäljaandes ja 1906, 1908, 1909 ja 1910 aastate järgede järele) ja teiste sellekohaste seaduste muutmiseks ja täiendamiseks maitsma panna:

§ 1. Meesterahwad, kes üle 15 aasta wanad, wõiwad Wene riigi alamate hulgast ainult siis wälja astuda, kui nad tegelikult teenistuses ja tagawarawäes lõpuni ära on teeninud, ehk kui nad teenistusest alalistes sõjawägedes wabastatud on.

§ 2. Wäteenistusesse wõetakse igä aasta ainult ühe wanaduse inimesed ja nimelt noored mehed, kellel teenistusesse astumise aasta esimese jaanuarini 20 aastat täis sai.

§ 4. Igaaastast wäteenistusesse wõtmist toimetatakse igal pool esimesest oktoobrist esimese nowembrini.

§ 6. Merewäe nekrutidets määratakse: 1) need, kes laewajuhtidets ja laewamehanikustets on, kes meremeeeste õpeasutuse ja laubalaewastitku laewamehanikustete kooli lõpetanud, ja kõik, kes iseseiswalt laemamasinaid juhtinud, ja 2) need, kes laewade peal madrustena, tüürimeestena, masinistidena ja kütjatena teeninud.

Peale selle, üleüldiste sõjawäe tarwiduste järele waadates, määratakse merewäkke need, kes wabrikutes masina lufussepa, treiali, waseja katelsepa ning sepa tööde peal on olnud, niisamuti ka walajad, müdelitiskerid, motoristid, telegrafistid, elektrivalgustajad, montörid ja teised eritöblised.

Kui peale selle merewäkke määratud inimeste arv weel mitte täis ei ole, siis wõetakse nekrutisi eeskätt nende maa kohtade elanikkude seast mis mere ehk laewakäidawate jõgede ääres on, ehk sealt, kus rahwas oma tööde järele kõige enam merewäe teenistusesse tšlibab.

§ 7. Üleüldine teenistuse aeg maawäes määratakse liisuwõtjatele

ja wabatahtlikkudele: 1) jala- ja suurtükiväes, peale hobu-suurtükiväe — kahesateisikümme aastat, nendest kolm aastat tegelikus teenistuses ja wiisteisikümme tagawaraväes, ja 2) kõigis teistes sõjaväe osades seitseteisikümme aastat, nendest neli aastat tegelikus teenistuses ja kolmeteisikümme tagawaraväes.

§ 9. Maaväe alamväelised seisawad pärast nende tegelikust teenistusest tagawaraväkke lastumist seitse aastat esimese järgu tagawaraväes ja kõik järeljäänud aja kuni teenistuse lõpuni — teise järgu tagawaraväes.

§ 10. Üleüldine teenistuse aeg merewäes on liisuwõtjatel ja wabatahtlikkudel kümme aastat, nendest wiis aastat tegelikus teenistuses ja wiis tagawaraväes.

§ 12. Teenistuse aega arwatakse liisuwõtjatele ja wabatahtlikkudele: 1) kui enne esimest jaanuari teenistusesse astutakse — teenistusesse astumisele järgneva aasta 1. jaanuarist peale ja 2) kuni 1. jaanuari ja 15. weebruari wahel teenistusesse astutakse — selle aasta 15. augustist peale.

§ 13. Tagawaraväelisi wõetakse tegelikusse teenistusesse, kui tarwis peaks olema sõjavägesid nende täieliku määrani tõsta. Nende teenistusesse wõtmine sünnib Kõigeõrgemate käsutirjade põhjal Walitsewa senatile. Sõjaväe- ehk mereminiister võib tagawaraväelisi nende tagawaraväes olemise ajal õpetusele kutsuda: tagawaraväe ohwitseri ja ametnikka — mitte enam kui kolm korda terwel tagawaraväes olemise ajal ja igakord mitte kauemaks kui kahesaks nädalaks, ja tagawaraväe alamväelisi — mitte enam kui kaks korda terwel tagawaraväes olemise ajal ja igakord mitte kauemaks kui kuueks nädalaks.

§ 15. Sfitute hulgast, kes teenistusesse peawad astuma, wabastatakse teenistusest neid, kes mõne kehawa või haiguse pärast wäeteenistusesse ei sõlba; siia hulka ei arwata mitte neid, kes enesele ise meelega wiga on teinud, ja neid wõetakse sõjaväkke ka siis, kui neid järelwaatusel mittelõbulisteks on tunnistatud, kui nad aga sõjariis- tabega ümber käia wõiwad.

§ 17. Teenistusesse wõetawa kõige lühem kasw on kaks arsinat ja kaks ja pool wersjokit.

§ 18. Perekonna seisju järel määratakse neli kergituse (eesõigu) järku:

1) Esimene järk: a) üsfitule pojale perekonnas; b) üsfitule töowõimulisele pojale isa juures, kes töowõimetu, ehk lese ema juures, kui teenistusesse kutsutawal ei ole kuuteisikümne aastalist wenda ehk wenda, kes liisu järel või wabatahtlikuna tegelikus wäeteenistuses on ja, järgmisel aastal lahti saab; B) üsfitule töowõimulisele wennale ühe või mitme waelelaps, wenna, või mitte-mehelolewa õe juures, kui teenistusesse kutsutawal ei ole kuuteisikümne aastalist wenda ehk wenda, kes liisu järel või wabatahtlikuna tegelikus wäeteenistuses on

ja järgmisel aastal lahti saab; 2) üfsitule töövõimulisele pojapojale, wanaisa või -ema juures, kellel ei ole ei töövõimulist poega ega ka teist poegi ehk pojapoegi, kes kuusteistkümme aastat wanad ehk kes liisu järele või wabatahtlikuna tegelikus wäeteenistuses on ja järgmisel aastal lahti saab; n) wäljaspool abielu sündinud pojale, kelle hoolet on ema ehk mittemehelolew õde ehk töövõimetu wend, kui selle juures emal ei ole teist töövõimulist poega ehk poega, kes kuusteistkümme aastat wana ehk kes liisu järele või wabatahtlikuna tegelikus wäeteenistuses on ja järgmisel aastal lahti saab, ja kui mittemehelolewal õel ehk töövõimetul wennal ei ole teist töövõimulist wenda ehk wenda, kes kuusteistkümme aastat wana ehk kes liisu järele või wabatahtlikuna tegelikus wäeteenistuses on ja järgmisel aastal lahti saab; ja e) üfsitule leskmehele, kellel üks või mitu oma last on.

2) **Teine järk:** üfsitule töövõimulisele pojale töövõimulise isa juures, kui isal on wiiskümme aastat täis aga vähem kui wiiskümme wiis, ja kui temal ei ole teist poega, kes kuusteistkümme aastat wana ehk kes liisu järele või wabatahtlikuna tegelikus wäeteenistuses on ja järgmisel aastal lahti saab.

3) **Kolmas järk:** a) üfsitule töövõimulisele pojale töövõimulise isa juures, kui isal on vähem kui wiiskümme aastat ja kui temal ei ole teist poega, kes kuusteistkümme aastat wana ehk kes liisu järele või wabatahtlikuna tegelikus wäeteenistuses on ja järgmisel aastal lahti saab; ja b) isikul, kelle eelmine wend tegelikus wäeteenistuses olles hukka sai ehk sõjas ilma teadeteta ära kadus.

4) **Neljäs järk:** a) isitule, kelle eelmine wend liisu järele või wabatahtlikuna tegelikus wäeteenistuses on ja järgmisel aastal lahti saab; ja b) isitule, kes ühtegi kergitust (eesõigust) eftimest kolmest järgust sellepärast ei saanud, et perekonnas weel mõni teine liige on, kes kuusteistkümme aastat wana ehk kes liisu järele või wabatahtlikuna tegelikus wäeteenistuses on ja järgmisel aastal lahti saab.

§ 20. Kergituse määramise juures perekonna seisü järele (§ 18) ei wõeta arwesse poolwendi, kes teisest isast ehk emast sündinud, kui selgeks saab tehtud, et nad perekonnale mitte toeks ei ole.

§ 21. Isitulele, kes § 18, punkti 4 tähe b all ära tähendaru b kui nad wäeteenistusesse minema peawad, lükatatse teenistusesse astumise aega ühe aasta wõrra edasi.

§ 22. Kergituse määramise juures perekonna seisü järele loetatse poegadeks: 1) wõera isa ehk -ema perekonnas olewad wõerad pojad: a) kui nende ema ehk isa elus on, ja b) iia ehk ema surma järele ainult sel korral, kui nemad wõera isa ehk -ema ütlemise järele, mis tarwilisel wiisil finnitatud, nende perekonna toeks on, ilma et perekonnal kedagi teist töövõimulist töömeeft oleks; 2) isitub, kes enne kümneaastajeks saamist, kasupojaks jainwad wõetud; ja 3) kasupojad, kes enne

kümneaastaseks saamist aadeli perekondades seisawad wõetud muulaste ja murjade seas, kes eraldi külafogukondade hulka käiwad.

Kui wõera isa ehk ema perekonnas mitu wõerast poega on ja üks neist sai juba kergituse perekonna seisu järele, siis ei wõi seda kergitust teisele wõerale pojale mitte enam anda sel korral, kui kergitust saanud wõeraspoeg veel elus ja tödwõimuline on.

§ 23. Tödwõimulisteks perekonnaliikmeteks loetakse seitsemeteistkümne kuni wiiekümmewiie aasta wanuseid, peale nende, 1) kes sugugi ei wõi tööd teha, kehamea wõi haiguse pärast, 2) kes wälja on saadetud, 3) kes üle kolme aasta ilma teadeteta on kadunud, ja 4) kes alamwäelistena tegelikus teenistuses on maa- wõi merewäes, kui nad liisu järele wõi wabatahtlikkudena teenistusesse astusiwad ja kui nad sel samal aastal lahii ei saa, kui teine jellesama perekonna liige wäeteenistusesse peab minema.

§ 24. Isikuid, kellel õigus on esimese järgu kergituse peale, peale juudiusuliste, ei wõeta mitte wäeteenistusesse, kuigi teisi wäeteenistusesse astujaid wähe oletas selle aasta üleüldise nekrutite arwu katmiseks.

§ 25. Isikud, kellel õigus on perekonna seisu järele kergitust, ehk teenistuseaja edasilükkamist saada, jääwad sellest õigusest ilma, kui nemad isa ehk ema, wanaisa wõi wanaema ütlemise järele perekonnale mitte toeks ei ole. See paragraf ei käi isikute kohta, kes ristiususse üle on tulnud.

§ 26. Kui perekonna seas, mis koos seisab isast ehk lehemast ühes lastega, wõi wanastisast ehk wanastemast ühes lastelastega, ehk jälle wanemast wennaist ühes wäitse-ealiste waestelastega, ühel ehk teisel wiisil ainufene tödwõimuline perekonna liige ära kaob, siis saab üks teenistuses olem jellesama perekonna liige, wanema perekonna liikme waliku järele, tegelikust wäeteenistusest lahti ja teda loetakse teise järgu maataitsemäkke, kuid sõja ajal ei tehta seda mitte.

Niijamuti peab tegelikust wäeteenistusest lahti lastma ja teise järgu maataitsemäkke arwama isikud meest, kellel üks ehk mitu oma last on, kui tema naene ära sureb.

Selles paragrafis aratähendatud kordadel ei lasta tegelikust wäeteenistusest neid isikuid mitte lahti, kes kohtu otsuse järele süüdlasets on tunnistatud selles, et nad wäeteenistusest ära on jooksnud, enesele wiga teinud ehk peruse teel on tahtnud endid wäeteenistusest wabastada ehk neid kergitust saada, mille peale neil mitte õigust ei olnud.

§ 27. Kui kaks ehk kolm mitu wenda wõi poolwenda, niijamuti ka lasupoega ühest ja sellestjamaast perekonnast ühel ajal, ilma et see neist ära ripuks, wäeteenistusesse peawad astuma, siis wõetakse teenistusesse kõige wanem neist, kes wäeteenistuse tarwis kõlbulikus on tunnistatud; kui aga kaksikud wennaist peawad wäeteenistusesse minema ja mõlemad selleks kõlbulikul on, siis wõetakse teenistusesse üksainus neist wäljawõetud liisu numbri järele, mille juures niisugustele wendadele on

lubatud oma liisjunumbrid üksteisega vahetada. Selles paragrafis äratähendatud isikud, keda mitte teenistusesse ei võetud, arvatakse maakaitseväe sekka.

See paragraf ei ole maffew nende isikute kohta, kelle wäeteenistuse aega edasi lükati nende hariduse lõpetamiseks ehk nende waranduslike seisukorra põhjal.

§ 28. Igas perekonnas võib selle liikme asemele, kes wäeteenistusesse peab minema ehk kes juba wäeteenistuses on, tema wend, poolwend ehk onu: või tädipoeg, waba kofkuleppimise põhjal, wäeteenistusesse minna, kui aga tähendatud isik, kes teise asemele tahab minna, ise ei pea omaette wäeteenistusesse minema, tagawarawäes ei seisja, kui ta mitte noorem ei ole kui kakskümmend üks ja mitte wanem kui kakskümmend kuus aastat, ja kui nad järelewaatuse järele tegewa wäeteenistuse tarwis kõlbulikul on. Teise asemele astuja on kohustatud täielikul ajamäärad ära teenima nii sõjawäes kui ka ragawarawäes, aga see, kelle asemele ta astus, arvatakse pärast tegelikult teenistusest lahtilaskmist maakaitseväe sekka. Selle paragrafi määrused ei käi juudiujuliste kohta.

§ 29. Selle seaduse wäeteenistuse seaduse §§ 50—52 põhjal antawate kergiuuste määramise ja teenistuseaja edasilükkamise juures perekonna seiju järele loetakse teenistusesse astuja või teenistuses oleja perekonna liikmete wanadust selle aasta 1. jaanuarini, millal neid kergiuusi ehk edasilükkamisi määratakse.

§ 30. Nende kõrgemate ja keskmiste õpeasutuste õpilased, mis wäeteenistuse § 61 (Seaduskoogu 1906, 1908, 1909 ja 1910. a. järele) üles loetud, astuwad wäeteenistusesse niisamuti kui kõik teisedki, kui nad selleks määratud (§ 2) wanaduseni on jõudnud; kuid õppimise lõpetamiseks lükatakse nende wäeteenistusesse astumine wäljawõetud liisu järele, nende poolt amaldatud soowi peale, selle aasta wäeteenistusesse wõtmiseni edasi, kuni neil täis saab:

- 1) kakskümmend neli aastat — keskkooli õpilastel;
- 2) kakskümmend seitse aastat — nende kõrgemate koolide õpilastel, kus õpeaeg mitte üle nelja aasta ei wälta; ja
- 3) kakskümmend kahesja aastat — a) nende kõrgemate koolide õpilastel, kus õpeaeg mitte wähem kui wiis aastat ei wälta.

Isikutel kes selles paragrafis äratähendatud õpeasutustes waba-kuulajateks on, ei ole mitte õigust õppimise lõpetamise tarwis wäeteenistusesse astumise edasilükkamist saada.

§ 34. Palwed, mis wäeteenistuse edasilükkamise asjus õppimise lõpetamiseks õpeasutustes nende õppijate poolt sisse antakse, kellele seaduse poolt wäeteenistuse edasilükkamise õigust ei ole antud, otjustatab sõjawäeminister ühes selle ministri ehk peajuhatajaga ära, selle alla see õpeasutus käib.

§ 37. Õpitud, kellel allpool tähendatud haridus on, saavad maavägedes teenides tegeliku teenistuse lühendust järgmistel alustel:

1) nende esimese ja teise järgu õpeasutuste lõpetajad mis Wäeteenistuse seaduse § 61 juures olewas lihas äratähendatud (1906, 1908, 1909 ja 1910 aa. Seadustekogu järgede järele) niisamuti ka need, kes nende õpeasutuste kohase eksami ära teinud, jääwad tegeliku teenistusesse kolm aastat selle peale vaatamata, misjulguses sõjawäe ojas nad teeniwad, ja tagawarawälke wiisteistkümme aastat;

2) need, kellel õigus on ohwiseriks olla ja kes selle esimese järgu õpeasutuse on lõpetanud, mis Wäeteenistuse seaduse § 61 juures olewas lihas äratähendatud (1906, 1909, 1910 aa. Seadustekogu järgede järele), niisamuti ka need, kes testmise õpeasutuse kuus klassi eht waimaliku seminari kaks klassi on lõpetanud eht tähendatud õpeasutuse kohase eksami ära on teinud, kui nad teenistuses olles lipniku eht alamleitnandi (korneti) eksami ära teewad, jääwad tegeliku teenistusesse kaks aastat ja tagawarawälke kuusteistkümme aastat.

§ 49. Õpitutele, kes õpetatud asutustes eht kõrgemates õpeasutustes neis õpetlase eht õpetaja ametites on, mis wäeteenistusest ei wabasta, ja kõigi teiste õpeasutuste õpetajatel, mis kroonu, linnade, sellside, semstwode seisuste eht eraisikute poolt saawad ülewelpeetud ja mis walitsuse õpeasutustega ühesjulgustel alustel seisawad, peale pühapäewa koolide, niisamuti ka kaswatus-parandusliste asutuste direktoritele ja kooliõpetajatele, kes neis asutustes sellekohastes seadustes äratähendatud õpeasju õpetawad, lühendatase tegeliku teenistuse aega kase aasta peale, selle tingimijega, et need õpitud, peale tagawarawälke astunud ohwiseride (§ 37 p. 2), õpetlase ja õpetaja ametis mitte wähem kui wiis aastat olefitwad, sita hulka ka seda aega arwates, mis nad enne wäeteenistusesse astumist ametis oliwad. Õpitud, kes ohwiseri aufradi wälja ei teeninud, arwatakse kaheaastase teenimise järele kuusteistkümneks aastaks tagawarawälke. Seni kui need õpitud tähendatud ametites wiit aastat ära ei ole olnud, on nad lohuftatud iga aasta pärast seda, kui neid peale kaheaastase tegeliku teenistuse alamwäelise tena tagawarawälke arwati, sellekohastes wäeteenistuse komisjonides tunnistusi oma ülemuse poolt ette näitama, et nad weel sellekohast ametit jätnud pole. Kes ameti enne tähendatud aega maha paneb, astub tegeliku teenistusesse ja teenib täielikult selle aja ära, mis tema hariduse kohane, ja arwatakse pärast seda üleülbistel alustel tagawarawälke.

§ 50. Üjalise määruse näol, wiie aasta jootsul pärast selle seaduse maksmapanemise päewa ja õpitutele, kes kõrgema õpeasutuse lõpetanud eht neid kooliõpetajaid ettewalmistawa õpeasutuse (kooliõpetajate instituti, seminari, kooli j. m. s.), kes oma ametisse astuwad mitte alamasse õpeasutusesse kui kaheklassiline algkool, pühapäewa koolid wäljaarwaiud, lühendatase tegeliku teenistuse aega ühe aasta peale, kuid neid tingimisi, mis eelmises

(49) paragrafis tähendatud, filmas pidades. Pärast tegeliku teenistust arvatakse need isikud seitsemeteistkümnets aastaks tagawarawälke.

§ 53. Wäteenistuse asjade juhutamiseks on sisemiste asjade ministeriumis Wäteenistuse asjade walitus asutatud. Igas kubermangus peale Wäteenistuse seaduse § 101 tähendatud kubermangude (1906 a. Seadustekogu järje-järele) on kubermangu wäteenistuse komisjon kubeneri eesistumisel järgmistest liikmetest kokku seatud: kubermangu aadelpamees, abikuberner, kubermangu semstwo ameti eesistuja ehk ameti walitu järele keegi teine liige, ringkonnakohtu prokurör ehk tema abi ja üks sõjawäe ringkonna ülema pooli määratud kindral. Peale selle wäl selle komisjoni alaline liige.

Wäteenistusesse astujate teistkordse järelewaatamise ajal täiendatakse kubermangu komisjoni ülemuse poolt määratud kolme staabi ohwitseri läbi, kellel komisjoni liikmed igused on.

§ 55. Kubermangudes ja oblastides, kus semstwo ei ole siiski seatud, määratakse kubermangu wäteenistuse komisjoni liikmeteks semstwo ameti eesistuja asemele, kubermangu komisjoni alaline liige ehk kubermangu (oblasti) talurahwa-asjade komisjoni alaline liige.

§ 58. Viimi- ja Gestimaa kreis- wäteenistuse komisjonides on eesistujaks üks aadeli staabit kubeneri määramise järele.

§ 59. Balti ja Poolamaa kuber angudes kreis- wäteenistuse komisjoni jekka läib kreisi wäeülem, aga neis kreisides, kus seda ametit asutatud ei ole, ülemuse poolt määratud ohwitser.

§ 62. Wäteenistusesse astujate järelewaatamise ajaks määratakse kreisi ja linna wäteenistuse komisjonidesse, niisamuti teistkordse järelewaatamise ajaks kubermangu komisjoni kaks arsti, üks kodanlikust, teine sõjawäe wõimkonnast.

§ 75. Wäteenistuse seaduse § 143 järele walitud sõjawäes teenimise wiisi ei wõi muuta. Kuid siis, kui isiku perekonnas, kes sõjawäes wabatahtlikuna teenida tahtis, pärast tema teenistusesse astumise aja edasilükkamist, muudatused sünniwad, mis temale esimese järgu kergituse peale õiguse annawad, wabastatakse see isik sõjawäes wabatahtlikuna teenimisest sel tingimisel, et tema tähendatud perekonnaseisu muutmisest ja oma soowist endist teenimise wiisi muuta kaks kuud enne seda aega teada annab, millal ta sel aastal teenistusesse pidi minema.

§ 77. Kui isik, kes wanaduse poolest selle wenna järgmine on, kes tegelikult wäteenistuses hukka sai ehk sõjas ilma teadeteta ära kadus, tahab kolmandama järgu kergitust saada, siis peab ta lohasele wäteenistuse komisjonile tunnistused ette panema; 1) kreisi wäeülema käest selle kohta, et wend kui hukkasaanud ehk sõjas ilma teadeteta kadunud isik sõjawägede nimekirjast maha on kustutatud ja 2) sellekohase politseiwalitjuse käest selle kohta, et ilma teadeteta kadunud isik mitte

ei ela linnas eht wallas, kelle alla ta läib, kui ta maaelanikkude, linnafobanikkude, käsitööliste eht töömeeſte ſeaſt on, aga kui ta nende hulka mitte ei läi, ſiis ſelle kohta, et ta ſeal mitte ei ela, kuſ ta alaltſelt wäeteniſtuſeſſe aſtumiſe korral elas.

§ 83. Siſemiste aſjade miniſterium jaotab kääſolewa aaſta üleüldiſe nekrutiſe arwu juudi- ja teiſte uſuliſte wahel ſelle järele wahekorſelt ära, kui palju kummagiſt üleüldiſeſſe wäeteniſtuſeſſe minejate nimekirja üleſ on wõetud, neid iſikuid wälja jättes, kellel perekonna ſeiſu järele eſimeſe järgu ſergituſ on. Peale ſelle, eelmiiſi wäeteniſtuſeſſe aſtumiſi ja praktika näpunäiteid ſilmas pidades, määrab ſiſemiste aſjade miniſterium kummagi ülewaltähendatud uſuliſe kogu kohta eraldi ära:

1) kui juurt wäeteniſtuſeſſe aſtujate hulka, kellel perekonna ſeiſu järele ſergituſt ei ole ja keſ wäeteniſtuſeſſe aſtumiſeks kõlbulikuſ on, tõepoolet ſoodata wõib;

2) kui ſuur peab nende hulk olema ja miſſugufeſt ſergituſe järguſt, alamalt peale algades, keſ ſiis wäeteniſtuſeſſe peawad aſtuma, kui ilma ſergituſeta meeſte arw wäike peatſ olema nekrutiſe koningendi katmiſeks;

3) kui ſuur proſent ſergituſeta eht ka ſergituſega meeſteſt ja miſſugufeſt järguſt juſt peab teeniſtuſeſſe aſtuma, kui ſergituſeta meeſte arw oodatawaſte juurem ſaab kui kääſolewa aaſta peale määratud nekrutiſe hulk, eht kui ühe wõi teiſe ſergituſe järgu mehede mitte kõiſ ei pea teeniſtuſeſſe minema; ja

4) miſſugufeſt wäeteniſtuſeſſe minejate ligiſt tuleb liiſualuſte tagawaraſſe arwata iſikuid, keſ teeniſtuſe tarwiſ kõlbulikuſ, kuid oma liiſu numbri järele mitte kohe teeniſtuſeſſe ei lähe, ſellepäralt et ſelle paragraſi 3. punktis tähendatud proſent juba täiſ on; ſelle juures tuleb tähele panna: a) et liiſualuſte tagawaraſſe tuleb arwata ainult waſtuwõtmata jäänud ſergituſeta mehi ſel korral, kui ſergituſeta meeſte arw ſelle aaſta nekrutiſe hulgaſt oodatawaſte enam kui kakſkümmend wiis proſentii juurem on, eht kui ta mitte nii ſuur ei ole, ſiis tuleb liiſualuſte tagawaraſſe ka kõiſi teeniſtuſekõlbulikka alama järgu ſergituſemehi lugeda; ja b) et ſergituſega meeſte ſeaſt tuleb liiſualuſte tagawaraſſe ainult ſelleſt ſergituſe järguſt arwata, miſ mitte täielikult waſtu wõtta ei tule; aga kui ſelleſt järguſt enam kui wiiskümmend proſentii tuleb wäeteniſtuſeſſe wõtta, ſiis arwataſſe liiſualuſte tagawaraſſe ka kõiſ teeniſtuſekõlbulikuſ järgmiſe kõrgema järgu ſergituſemehede.

§ 84. Iga aaſta annab ſiſemiste aſjade miniſterium, ſõjawäe miniſteriumiga koſku leppides, eſimeſeks ſeptembriks kubermangu wäeteniſtuſe komiſjonide läbi kreiiſi ja linna komiſjonidele teada: 1) miſſugufeſt wäeteniſtuſeſſe minejate liigid, ſ. o. kaſ ainult ſergituſeta eht ka ſergituſega mehede, ja miſſugufeſt järguſt juſt, alama järguga algades,

tulewad wäeteenistusesse wõtta; 2) kui suur protsent tuleb neist liifi-dest wastu wõtta, kust mitte kõik mehed teenistusesse ei lähe; ja 3) misjuuresed wäeteenistusesse minejate liigid tulewad liijualuste tagawa-rasse arvata.

§ 86. Ette ei kutsuta neid: 1) kes wäeteenistusest wabastatud*) 5) kes merewäe ragawarasse arwatud; 3) selle teenistuse aeg edasi lü-
 katud: a) ainelistel põhjustel (Wäeteenistuse seaduse § 60); 6) hariduse lõpetamise tarwis (§§ 30—32); b) jellepärast et ta taubalaewanduse laewadel lepingu järel teenib; ja r) perekonna seisu tõttu; 4) kes efi-mese järgu kergituse saanud perekonna seisu järele (§ 18, punkt i) peale juudiusuliste; 5) kes enne wäeteenistuse wanadusi wabatahtlituna on sõjawäkke astunud ehk jäägrite korpusesse; 6) kes gardewäe soldatitelaste kooli, niisamuti ka maa- ja merewäe wesktri koolide kaswandikkudest on wäeteenistusesse wõetud.

§ 93. Wäeteenistusesse minejate seast peab neid, keda järelewaata-mise juures komisjoni enamuse healttega mittekölbulikus tunnistati, niisamuti ka neid, keda eesistuja arwamise wastu ehk mõlema sõjawäe poolt saadetud liikme arwamise wastu, ehk ka neist kummagi arwamise wastu, kui tema arwamine järelewaatamise juurde määratud arsti otsuse peal põhjeneb, wäeteenistusesse wõeri, teistkorda kubermangu (oblasti) wäe-teenistusekomisjonis järel waadatama.

§ 96. Neid, keda tegelikku wäeteenistusesse wõeri, wõib ajutiselt kodu lasta kubermangu (oblasti) wäeteenistusekomisjoni käsu peale, kes selle juures näpunäidete järel käib, mis temale sijemiste asjade minis-terium, sõjawäe ministeriumiga kokkuleppides, annud. Ajutiselt kodu-lastawatetele nekrutitele antakse teada, millal nad teenistusesse peawad ilmuma, kus on kogumisekoht, kuhu nad peawad siis ilmuma, misju-gune wastutus on neil ilmumata jäämise korral, niisamuti ka seda, et kogumisekohale ilmumiseft saadik neid tegelikus wäeteenistuses olewatels loetakse.

§ 105. Pärast kogumisekohale ilmumist lastakse nekrutift seadu-ses äranähtud korra järele wanduda. Kui kogumisekohas ei ole selle usutunnistuse waimulikku, mis usku keegi nekrut tunnistab, siis lasseb teda freift wäeülem wanduda. (Särgneb)

*) Kõigi usutunnistuste waimulikud, Greeka õigeusu salmilguljad; wanafu-liste lugejad; akademiaterid, abjunktiid, professoriid, projektoriid ja nende abid, dotsendid ja mõned priwat-dotsendid jne.

Riigivolikogu walimisteseadusest.

II. Viit.

Suwitus riigivolikogu ja tema walimiste wastu ei näi praegu kuigi suur olevat. Sellel nähtusel on mitu ja küllalt mõjumat põhjust, kuid sellegipärast oleks liiga hoolimata tegu, kui meie riigivolikogu walimistest ja wolikogu tööst külla rahuga mööda lähets eht walimistest koguniste eemale jääks. Ka praegune wolikogu on eelmiste aegadega wõrreldes suur samm tõeliku rahwaestiuuse poole, ka praeguse wolikogu läbi mõib mõndagi head kätte saada, ka praeguse, 3. juuni walimiseaduse põhjal maksab walimistele minna, maksab oma walimiseõigust tarwitada. Sellegipärast maksab ka igauhel ennast walimisteseadusega ligemalt tutvustada, ja kuna küllalt pikk seadus (380 paragrafi mitme lisaga ja weel 1910 aasta järe järele 5 Soomemaa kohta käimar paragrafi), pealegi weel wõeras keeles kaugele suuremale hulgale meie walijarest wõeraks mõib jääda, siis wõtame siin tähtsamate paragrafide siju lühidalt kokku.

Peale seaduse enese on walimiste asjus weel palju senatiseletusi ilmunud, niisamuti ka siemiste asjade ministriumi seletusi. Nii üheb kui teised seletused, kuigi nad ammuigi mitte ühewäärtuslised ei ole, on tegelikus elus ühetaoliselt ja seadusega peaeegu ühel määral tarwitusel ja nii peame kohati ka mõne tähtsama seletuse walimisteseadusele juurde jatkama.

Suures ja laias Wene riigis ei toimetata riigivolikogu walimist igal pool mitte just ühte moodi, ja walimisteseadus määrab kindlaste ära, kuidas kuskil pool walimist toimetatakse. Meie kodumaa kohta on walimisteseaduse efinene osa maksen (SS 6—147: „kuidas walimist toimetatakse kubermangudes, mis üleüldise kubermanguseaduse alla käiwad“ jne.), ja seda osa ja tema kohta käiwaid seletusi tahamegi siin kokku wõtta.

Kõik walijad jagatakse siin mitmesse liiki, kogusse, kuuriasse (Eesti keeles tarwitatakse kõige kolme nimetust ühe ja sellesama wenekeelse sõna tarwis) ja nimelt: 1) maaomanikud (mõeldud on kõige pealt suur- maaomanikud, mõisnikud, peale selle ka mõned teised isitud, kelle kohta ligemad seletused allpool järgnewad), 2) efinene linna walijatekogu, 3) teine linna walijatekogu, 4) waldade poolt wolitud mehed. Peale selle tunnewad mõned kubermangud ja nende seas ka Eesti, Liivi- ja Kuuramaa weel wabriku töölaliste wolimisehi. Igal praegu tähendatud walijatekogul on ühes kui teises asjas oma iseäralbused ja nende juures peatame allpool pikemalt. Enne aga tähendame need isitud üles, kellel üleüldise õigust ei ole walimistest osa wõtta, ei ühes ega teises walijatekogus.

Siin tuleb kõige pealt ütelda, et juridilistel isikutel, nagu — linnad, kirikud, seltsid j. m. j., mitte walimiseõigust ei ole. See põhjusmõte ei ole küllalt järjekindlalt läbi wiidud ja walimiseadus teab ühte tähelepanemiseväärt iseäraldust, et nimelt kirikud ja paltwemajad ja kiriku

eestseisused, kui neil maad on, walimistest oma waimulikkude läbi maaomanikkude kogus osa wõitavad. Edasi ei wõta walimistest osa: 1) naiserahwad; 2) isikud, kes alla 25 aastat wanad; 3) õpeasutustes õppijad; 4) tegelikus wäeteenistuses olevad maa- ja merewäemehed; 5) hulkujad muulased ja 6) wäljamaa alamad (Walimisteseaduse § 9). Tegelikus wäeteenistuses olevate isikute selka käiwad ka sandarmid, kellel siis ka mitte walimiseõigust ei ole. Walimiseõiguse kätendamist rahwuslikel alusel (hulkujad muulased ei ole muidugi mitte nende rahwuse pärast sellest õigusest ilma jäetud) walimisteseadus ei tunne, ja nii peaks ka juhtidel teiste rahwustega ühetaoline walimiseõigus olema, nagu seda sissemiste asjade ministerium ja osalt ka senat juba on seletanud. Ühes oma tänawustest seletustest (12 juunil) on aga senat sellest põhjusmõttest lahkunud ja ei luba enam walimistest osa wõita neid juuti, kellel elamise õigus tingimalt on antud (näituseks, mõni hambaarst — juut wõib seal ja seal, ütleme Tallinnas, elada sel tingimisel, et ta täielikult hambaarstiks on). Matjab ka juurde lisada, et munktadele walimiseõigus alles on jäetud (muidugi siis, kui neile mõni seaduse poolt nõuetaw tsensus on, näituseks palga järele). Nii siis on munktadel poliitiline tegewus sellest küljest täiesti waba, kuna jälle Wene kodanline õigus neid peaaegu täielikult selle ilma elust lahkunudeks peab.

Peale selle ei wõta walimistest osa (§ 10): 1) isikud, kes kohtu all on olnud kuritegude pärast, mida seisuseõiguste kaotamise ehk kätendamisega wõi teenistusest lahtitegemisega karistatakse, niisamuti ka warguse, kelmuise, nende kätte usaldatud wõera wara omale wõtmise, warastatud asjade peitmise pärast, asjade ostmise ja pantiwõtmise pärast, mis teatawaste warastatud wõi peitmise teel saadud oliwad, ja liitafuswõtmise pärast, kui neid isikuid kohus mitte õigeks ei mõistnud, olgugi et nad pärast kohtuotsuse tegemist karistusest wabaks saiwad asja äraiganemise, leppimise, Rõigearmulisema manifesti wõi isearalise Rõigekõrgema käsu põhjal; 2) isikud, kes kohtuotsuse peale ametist on lahti tehtud — kolme aasta jooksul pärast lahtitegemist, olgugi et nad sellest karistusest wabaks saiwad asja äraiganemise, Rõigearmulisema manifesti wõi isearalise Rõigekõrgema käsu põhjal; 3) isikud, kes uurimise wõi kohtu all on nende kuritegude pärast, mis selle (10) paragrafi esimeses punktis ära tähendatud, ehk tegude pärast, mida ametist lahtitegemisega karistatakse; 4) isikud, kes maksujõuetuks jäänud, seni kui nende maksujõuetuse põhjused selgeks tehatse; 5) isikud, kes eestkostmise all seisawad; 6) maksujõuetud, kelle maksujõuetusesse puutuwad asjad juba ära otsustatud on, peale nende isikute, kelle maksujõuetuse põhjuseks õnnetut juhtumist tuleb pidada; 7) isikud, kes oma ebawooruste pärast waimulikkust seisusest ja nimest ilma jäetud ehk kes kogufondadest ja aadelikogudest wälja on heidetud oma seisuse otsuse peale ja 8) isikud, keda wäeteenistusest kõrwahoidimises süüdlasets on tunnistatud. Nende paragrafi punktide seletuseks tuleb juurde lisada, et walimiseõiguse kätendamise juures esimese punkti põhjal mitte karistusemäär, karistuse suurus mõduandew ei ole, nagu mõnel teisel korral, waid kohtu poolt selgeks

tehtud kuriteo iseloom. Tähtis on ka filmas pidada, et siin, nagu ka mõnes teises punktis just kohutute otjustest jutt on, ja et administratiivsed karistused, kui juured ka nad iseenejst küll ei oleks, mitte kellegi valimiseõigust juridiliselt ei kitsenda. Niisamuti peab 3. punkti juures tähele panema, et siin nimelt ja ainult uurimisest ja kohu all olemisest räägitakse, ja et ülekuulamisele võtmine, ülekuulamisele kutsumine (до-знание, näit. kaelakohutulise kohtumõistmise korra § 1035) valimiseõigust ei kitsenda. Eestkostjatel ja kuratoritel (5. punkti juurde) ei ole õigust võera, eestkostmise all oleva isiku tsensuue põhjal valimistest osa võtta.

Viimseks ei võta valimistest osa (§ 11): 1) kubernerid ja abikubernerid, niisamuti ka linnapealikud ja nende abilisid nende võimu piiri kätvates kohtades, ja 2) isikud, kes politseiteenistuses on jelles kubermangus, oblastis või linnas, kus valimisi toimetatakse. Politseiteenistuses olevateks isikuteks loetakse ka sekretärid, lauavõltsimehed, asjaajajaid, registratorid, taniseleiteenijaid ja teisi, kes linna- ehk kreispolitsei valitsuses teenivad. Wallawanemad ja nende abilisid ei käi politseiametnikkude hulka, kuigi Üleüldine kubermanguseadus ja Balti kubermangude wallatogukonna seadus nende peale nii mitmes asjas politseilise kohuste täitmise paneb. Nemad võivad valimistest osa võtta, ja neid võib riigivolitogusse valida.

Meie valimiste seaduse järele ei vali walijad oma saadikuid riigivolitogusse mitte otsekohe, vaid seda teevad walijate poolt jelleks waliud isikud, nõnda nimetatud walijad mehed (mitmejärgulised walimised, nagu seda lühidalt veldakse). Sgasse kogusse ja tema koossekutele peasevad aga ainult need, keda seadus just selle kogu walijaks peab (§§ 77, 99), ja nii tuleb üsikutute kogude wahesid ja iseäraldusi terawalt filmas pidada.

Üleüldiselt üteldes võivad isikud, kellel walimiseõigus on, peale walla kogukonna liikmete ainult siis walimistest ühes või teises kogus osa võtta, kui nad selle kogu walijate nime kirja ülesse on wõerud ja kui nad walijate meeste walimisepäewani oma õigust mitte kaotanud ei ole (§ 70). Ka ümberpöördukt — ei või walimistest osa võtta see, kellel kas või mitmekordne, mitmel alusel walimiseõigus oleks, kes aga walijate nimekirja mitte ei ole ülesse wõetud. Nii on nende nimekirjade kokkuseadimise töö suur tähtsus, ja et keegi oma walimiseõigusest asjata ilma ei jääks, näituseks jellepärast, et ta nimekirja ei ole ülesse wõetud, — siis tuleb ka nimekirjade kokkuseadimise ja parandamise korda hoolaste tähele panna. (Särgneb.)

Sunnitööst.

(Särg.) *

Rõige esimene warjukülg, mis sunnitöö wangikodades meile filma paistab, on see, et wangidel mingisugusid plaanilisi töösid ei ole. Wangikodade walitus waatab nende tööde peale üleüldse hoopis iseäraltse pilguga. Seda ei või mitte ütelda, et jelles sihis mitte midagi

*) W. „Digus“ nr. 3.

ei tehtaks. Peab tunnistama, et wangikodade walitsus põhjus = mõttelikult niisuguste tööde poolt on, kuid nende tööde otstarbe on iseäralik. Wangikodade ülemus kannab kõige suurema õhinaga selle eest hoolt, et wangide töödest näitusi toime panna, olgu töökojad nii wiletsad kui tahte. Sellest paistab nagu wälja, et wangikodade ülemusel peapüüid on igast kubermangu ja maakondade näitusest wangide töddega osa wõtta ja et sarnane näitusest osawõimine tööde kõige tähtsam, ehk õigem ainutene otstarbe on, mille tõrwal kõik teised sihid oma tähtsuse kaotawad. Näitusi on wiimasel ajal wäga palju olnud ja igal pool wõtab wangikodade walitsus nendest osa: wangide tööde osakond oli ka minewal aastal üle-Wenemaalisel näitusel Tšarskoje Selooš.

Neid töösid näitusel waadeldes peab arwama, et need ainult wangide proowitööd on, tööd, mis teistest töödest wälja walitud on saanud. Asi ei ole aga mitte nii. On palju wangikodasid, kus ainult näituste jaoks tööd saab tehtud, kus kõik aastase töö wili näitusele saab wiidud. Igas suuremas wangikojas on wangisid, kes wäga heasti ühte ehk teist tööd teha oskawad. Nende hulgas leidub koguni täiesti wäljaõppinud meistriisi. Need forjatakse siis wälja ja lastakse teha töösid, mis näituste jaoks kõlbulised wõitwad olla. Wangikodade walitsus ei taha harilikult poliitika = wangisid töökodadesse lasta, aga kui näitus ees on, siis pandakse ka poliitika = wangid töösse. Nendega peetakse siis aru, misugusid asju näitusele saata, neid palurakse joonistusi teha j.n.e.

Nii tuleb siis sagedasti, et tuhandest wangist ainult 20 — 30 inimest töökodades ametis on. Ja ka nendest 20 — 30 inimesest teeb suurem osa harilisi töösid wangikoja enese jaoks: parandawad käsiraudu ja lukkusi, teewad toobriisi ja muid nõusi, walmistawad pintsiid, laudasiid ja muid wangikojas tarwis olewaid asju. Ainult kõige wäiksem osa teeb tööd täiendatud tööriistadega ja walmistab oma meistritöösid näituste tarwis.

Wangist, kes näituse jaoks töötab, peetakse ülemuse juures suurt lugu. Muidugi püüab siis see wang kõik teha, mis ta wähegi oskab. Nii tuleb siis, et ka need wangikojad, kus kõige wiletsamad ja kitsamad töökojad on, siiski wäga häid töösid näitustele saadawad. Selle läbi wõidawad osawad wangid oma ülemusele au ja lugupidamist.

Õbide nende tööde juures on wangikodade ülemusele tähtis ainult wäljus. Sellest tuleb imelika juhtumisi ette, mille kohta järgmine näitus olgu.

Wõtame mitmest tüüsi eeskujulise wangikoja. Temas on rätsepa-töökojad umbes 200 inimese jaoks, lukusepa-töökojad umbes 60 inimesele jne. Töökojad on heasti sisse seatud ja on nendes kõiksugused tööriistad. Tööd on aga nendes mõnikord palju, mõnikord wähe; wahest ei ole tööd sugugi. Niisuguse kriisi ajal tuleb korruga teatus, et wangikoda tuleb waatama wangikodade peawalitsuse inspektor, kes iseäranis nõudlik on küsimustes, mis töökodadesse puutuwad. Mis teha?

Viibimata tuuakse wangikoja aidast riidet ja lõigatakse ta tükkidets, nii et iga õmblusmasina jaoks üks tükk tuleb. Wana raua hunnikust otsitatakse kõige suuremad rauatükid wälja ja jaotakse nad ääside peale ära. Inspektori tuleku ajal on kõik töölisel omal paigal ja ootavad. Õmblusmasinate taga istuvad rätsepad, ääside juures seisawad lutsesepad ja toimetawad tuliseks aetud rauatükkide juures: kõik on tööle walmis ja alustawad tööd, niipea kui uufe taga seisaw ülewaataja sellekohase märgi annab. Kui inspektor hakkab töö kodadele lähenema, siis annab tööde ülewaataja ette määratud märgi, ja kõik hakkawad tööle. Tore pilt! Niisuguse libeda töö juures ei tule inspektoril meelbegi küsida, mis töö see on, mis töökodades tehtakse.

Inspektor on töökodadega väga rahul. Kui ta aga ära on sõitnud, hakkab töökodades endine waitkus walitsema. Wangikodade peawalitus annab ajutiselt teada, et töökojad kõige paremas korras on, aga waewalt võib ütelda, et ta meelega lugejaid petab: õigem on, et ta ise petetud saab.

Wäga juur puudus on wangikodade tööde juures see, et nendel weel mingit sistemi ei ole: igas wangikojas toimetatakse selles isefugusel wiisil.

Wõtame näituseks Tobolski wangikoja. Selle wangikoja ülem sai aru töö kaswatamast lähtusest ja tööta oleku kahjust, ning mõtles kaua järele, mis tööd wangidele muretseada. Wiimaks leidis ta. Suure wangikoja hoomi peal, tema idapoolses seinä ääres, olid põletispuud talwe jaoks korralikkudesse hunnikutesse laotud. Ülem käskis need puud õhtupoolse seinä äärde kanda, seal neid korra järele ülesse laduda, siis jälle neid uuesti idapoolse seinä äärde tagasi kanda, uuesti ülesse laduda jne. Ei wõi kaewata, et see töö wangidele raste oleks olnud: nõrgematel wangidel oli luba ainult üks ehk kaks halgu wõtta, ei olnud tarwis jooksles wiia, waid mõis puid ka pikkamisi kanda. Sellest küljest ei olnud tööd rängad, kuid paha oli see, et sellel tööl mingit otstarbet ei olnud. Sarnasel tööl ei ole muidugi mõista ka mingit kaswatamat mõju.

Drelli wangikoja ülem saab aga wangide tööst hoopis teisiti aru. Tema arwamise järele peab töö wangile mitte lõbutse, waid nuhtluseks olema. Sellepärast on ta niisugused tööd fiske seadnud, mis wangidele palju piina walmistawad ja nende terwise peale häwitawat mõju awaldawad. Nendes töökodades harutatakse ja puhastatakse wanu kõisi, taktu, puuwilla jne. Need töökojad on wangidele hauateeks. Õht nendes töökodades seisab puhastamata, wangid peawad hommitust õhtuni terawat ja larmi tolmuga fiske hingama. Ei ole inimest, kes sarnastele ringimistele kaua suudaks vastu panna. Pea kõik wangid saawad tiisikuse juba esimeste kuude jooksul, kui nad nendes töökodades töötama on hakanud. See ei ole aga weel kõik, sest see ei oleks Drelli wangi koja ülemuse meelett küllalt wali nuhtlus. Drelli wangikoja töökojad tulistawad harilist tööstuse töökoda meelde. Need töökojad on rendile antud kellegile era-ettevõt-

jale, kes harimata materjali töölodadesse toob ja sealt valmis kauba wälja wiib. Rentniku hool on töowilja wõimalikul wiisil suurendada. Selleks on ülewaatajad ametisse pandud, kes lükkidega õieti helbed on. Pektumist toimeratatakse iseäralise hoolega siis, kui rentnik oma ettemõtet waatamas käib. Pektetakse wäga hoolimatalt, ja rentnik õhustab ülewaatajaid, et nad seda ilma armuta teeks. Lõpuks tuli kurbmäng, mille tagajärjel mitmed wangid ja mitmed ülewaatajad oma elu kaotasiwad.

Siia wõib seda juurde lisada, et töö wangide iseloomu parandamiseks ainult siis tähtis ja mõjutoo on, kui see töö majanduslikult otsustatav on ja kui teda kohasel määdul tehtud saab. Töö kaotab oma mõtte ja siisu, kui teda ilma kõige sihita tehakse ja niisugune töö ei ole fergituseks, waid raskuseks, ja ei awalda ka wangide peale mingit head kaswatawat mõju. Selles mõttes nõuab Wene sunnitöö veel palju täiendusi ja parandusi.

Senati seletused.

Sahidiguse asjus

on Senat, nagu läti ajaleht „Drimt. Wehstn.“ teadustab, hiljuti ühe huwitawa otsuse teinud.

Keegi Läti talupidaja oli G. von Wulfi pärijate wastu selle eest kaebtuse tõstnud, et metsloomad tema põldudele kahju teinud. Kaebaja nõudis 44 rubla 60 kop. kahjutasu. Wõnnu-Walga rahukogu liikas kaebtuse tagasi, sellega põhjendades, et metsloomad kellegi omandus ei ole ja sellepärast keegi nende eest ka wastutada ei tarwitse. See otsus olla nüüd senati poolt ümber liitatud. Senat seletanud, et kuna mõisnikud metsloomi oma lõbu ja spordi pärast peawad ja talupoegadel lastmisesõigust ei ole, mõisnikud ka kohustatud on kõigi kahjude eest wastutama, mis need loomad sünnitawad.

Selle ajalehe teatel on suur puudus sellepärast juures, et seal mitte ära ei ole tähendatud, misuguse seaduse paragrafi põhjal Senat jarnase otsuse on teinud. Arwata on, et ajaleht asja kohta mitte küllalt täielikku teadet ei ole toonud.

Kohtu otsused.

Kahjutasu nõudmise asjus

on Wõru-Walga Rahukogu hiljuti huwitawa otsuse teinud. Minewal aastal oli keegi Kare Rosit Scharlottenburi auru-jahuwesti juures oma hobuse selle jaoks tehtud käsipuu külge sidunud ja teda ühe tekiga katnud. Sell ajal, kui Rositiil westis tegemist oli, lendas westi kornnast üks säde hobuse teki peale ja süttitas selle põlema, nii et hobune rasked põletuse-haawad sai. Nendesse haawadesse suri hobune kolme nädali pärast ära. Rosit kaebas westi omaniku proua Carry kohtusse ja nõudis hobuse eest kahjutasu. Rahukohtunik tegi nõudmise tühjaks. Selle

otsuse peale andis Kofit edasikaebuse Wõnnu-Walga Rahukogusse, kus proua Sarry käest nõudja kasuks 196 rbl. wälja mõisteti. Kofitja on kasjatšioni-kaebuse Senatisse andnud.

Stempelmargin trahwi asjas

on Viibawi Rahukohud otsuseks teinud, mis ka meile teatawat hutoitust pakub. Keegi jalgrataste-kaupluse omanik Elke Viibawis oli mitu jalgratta-ostjat, kes oma maksusid õigel ajal ära ei olnud öiendanud, kohtusse sisse kaebanud. Kaebuse põhjenduseks oli Elke kwiitungid kohtule sisse andnud, mis ostjate poolt olivad alla kirjutatud ja mille del stempelmarkisid 15 kop. suuruses iga 100 rbl. pealt peale oli pandud. Rahukohunik leidis, et need allakirjutatud dokumendid, olgugi et nad kwiitungiteks on nimetatud, siiski wormilisteks ostulepinguteks loeiud peawad saama, mille pärast nad stempelmaksu alla 50 kop. suuruses iga 100 rubla pealt käiwad. Sellepärast mõistis kohtunik Elkele ja jalgrataste ostjatele kümnekordse trahwi sellest stempelmaksust, mis nimetatud arwe järele puudu oli. Rahukogu, kuhu Elke edasi oli kaebanud, sinnitas selle otsuse.

Administratiwlistes seletused.

Ehituse tehnikalise järelewaatuse kohta

on hiljuti Cestimaa kuberner linnapeadele ja kreisülematele täiendawa ringkirja saatnud. Selles ringkirjas teatab kuberner, et sisemiste asjade ministerium tarwiliseks on arwanud ehituste tehnikalise järelewaatuse kohta järgmisi juhatusi anda. Selle järele ei ole tehnikeri wõi tema asemiku alaline juures olemine uue ehituse juures mitte alati sunduslik, waid on sunduslik ainult järgmistel kordadel: kui keerulisi wõi raskeid ehitusi tehakse, waatamata selle peale, mitmekordsed need ehitused on, kui ehitustel enam kui kaks korda on ja kui ehitusi awaliste tarwituste jaoks tehakse (teatrid, tsirkused, kinematografid, skating-rinkid jne.), waatamata nende suuruse peale.

Magu tähendatud, ei ole kõigi teiste ehituste juures mitte alalist tehnikeri juuresolemist tarwis, kuna aga tehnikaline järelewaatamine ka nende ehituste üle alaline peab olema.

Need juhatused täiendawad sisemiste asjade ministri ringkirja 21. detsembrist 1911 a. № 1156.

Peab tähendama, et eelpool toodud juhatusstega endiste ringkirjade kohutaw waljus palju nõrgemaks on tehtud, nii et asja seisukord ise ülepea wististe pea sugugi muudetud ei saa.

Wastutaw toimetaja: Joh. Reinthal.
Wäljaandja: Cesti Kirjastuse-Üsühisus „Ühiselu“.

Trükitud W. Ehrenpreis'i trükikojas, Tallinnas.